

Informace ze zdravotnictví Libereckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Liberec
12.7.2005

7

Psychiatrie včetně AT a sexuologie - činnost v Libereckém kraji v roce 2004

*Psychiatry incl. Alcohol and Drugs Guidance Centres and Sexology - Activity
in Branch in 2004 in Liberecký Region*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru psychiatrie včetně AT a sexuologie v Libereckém kraji v roce 2004 obsahuje údaje o ambulantní péči z oblasti sítě zdravotnických zařízení, personálního zajištění, činnosti a stručný přehled pacientů podle užívané psychoaktivní látky. Údaje jsou členěny dle druhu zdravotnického zařízení a dle územní.

Summary

Information on health service activity in the branch of psychiatry including alcohol and drugs guidance centres and sexology in the Liberecký region in 2004 contains data about out-patient care, in particular, about health service network, personnel capacity, activity and a brief overview of patients by used psychoactive substance. Data are presented by type of health establishment and by territory.

Činnost ambulantních oddělení psychiatrie je statisticky sledována prostřednictvím výkazu A (MZ) 1-01, který je součástí Programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví ČR. Vyplnit výkaz má za povinnost každé ambulantní oddělení nebo pracoviště psychiatrie ve všech zdravotnických zařízeních. V předkládaném materiálu jsou do oboru psychiatrie zařazeny také ordinace zajišťující péči o alkoholiky a toxikomany (AT) a sexuologická pracoviště.

V roce 2004 vstoupil v platnost zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, který ustanovil nové kategorie zdravotnických pracovníků. Tyto nové kategorie již nejsou plně srovnatelné s kategoriemi původními - místo v minulých letech uváděných SZP (střední zdravotničtí pracovníci) se nyní setkáváme se ZPBD (zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu po získání odborné způsobilosti).

Během roku 2004 poskytovalo ambulantní péči v oboru psychiatrie v Libereckém kraji celkem 23 pracovišť. Péče byla zajišťována nejčastěji (z 56 %) v samostatných ordinacích lékařů specialistů. K 31.12.2004 pracovalo na uvedených pracovištích (měřeno součtem úvazků včetně smluvních) 17,69 lékařů (z toho 85 % psychiatrů, 15 % sexuologů), 1,10 psychologů a 13,47 ZPBD.

Nejvíce pracovišť psychiatrie se soustředilo přímo ve městě Liberec, ve kterém byla polovina všech ordinací a pracovala zde více než polovina lékařů. Jako v celé České republice, tak i v našem kraji počet lékařů na 100 tis. obyvatel velice pozvolna stoupá

(v roce 2004 bylo v Libereckém kraji v přepočtu 4,16 a v ČR 6,92 lékařů psychiatrů na 100 tis. obyvatel). V našem kraji je tedy počet lékařů psychiatrů vzhledem k ČR podprůměrný.

V roce 2004 bylo v Libereckém kraji provedeno přes 83 tisíc ambulantních ošetření, resp. vyšetření (dále jen ošetření), z 65 % u žen. Na jednoho lékaře v oboru psychiatrie připadalo ročně v celém kraji průměrně 4 700 ošetření (u lékařů specialistů to bylo dokonce 5 600 ošetření ročně). V roce 2004 bylo ošetřeno přes 15 tisíc pacientů, z toho 60 % žen (tento podíl je shodný i s průměrem za celou Českou republiku). Každý ošetřený pacient navštívil psychiatrickou ordinaci během roku průměrně 5,5 krát (v okrese Semily dokonce 7,5 krát), v České republice je tento průměr téměř shodný - 5,9 ošetření na jednoho pacienta za rok.

Podobně jako v roce 2003 byly i v roce 2004 z vybraných diagnóz nejčastější příčinou návštěvy psychiatra neurotické poruchy (35 %), afektivní poruchy (18,9 %) a schizofrenie (10,5 %). I v roce 2004 přetrvával stav, kdy se v České republice častěji než v našem kraji vyskytla diagnóza organických duševních poruch než schizofrenie. Výskyt léčených onemocnění (v přepočtu na počet obyvatel) je pro všechny vybrané diagnózy v kraji nižší než je průměr v celé České republice. Nelze z toho ovšem usuzovat, že by obyvatelé našeho kraje trpěli duševními chorobami méně často, jen jsou v našem kraji tyto choroby méně často léčeny (pacienti mohou za léčbou dojíždět do jiného kraje, nebo se nemusejí nechat léčit vůbec).

Je důležité upozornit, že některá lůžková zdravotnická zařízení nedokáží jednoznačně rozdělit úvazky lékařů mezi ambulantní a lůžkovou část. Pak se jedná spíše o jejich odhady, přičemž obvykle nebývají v celkových úvazcích zohledňovány přesčasy lékařů (kterými může být řešen jejich nedostatek). Tato nesrovnalost pak ovlivňuje uváděná data, která se týkají pouze ambulantních částí zdravotnických zařízení. Počet lékařů (součet úvazků, tj. odpracovaných hodin) v okrese Česká Lípa bude zřejmě tímto způsobem podhodnocen.

Předkládaný materiál poskytuje i informace o pacientech léčených pro alkohol a drogy na ambulantních pracovištích AT. Z uvedených dat vyplývá, že počet těchto pacientů (vztažený na počet obyvatel) je v Libereckém kraji značně nižší než v průměru celé České republiky. Zatímco v ČR připadá v přepočtu na 10 000 obyvatel 24,72 léčených alkoholiků a 15,08 léčených narkomanů, v Libereckém kraji je to pouze 16,26 pacientů užívajících alkohol a 3,72 užívající drogy. Největší podíl léčených uživatelů drog je ve věkové skupině 20-29 let, léčeným alkoholiků je nejčastěji více než 30 let.

Předkládané informace o činnosti v oboru psychiatrie jsou doplněny i o údaje týkající se lůžkové péče v oboru psychiatrie. Zdrojem dat o lůžkovém fondu zdravotnických zařízení byl výkaz L (MZ) 1-02. V našem kraji byla v roce 2004 psychiatrická oddělení ve dvou zdravotnických zařízeních - v Krajské nemocnici Liberec (2 oddělení) a v Psychiatrickém sanatoriu v České Lípě. Psychiatrické sanatorium v České Lípě však od 1.1.2005 ukončilo činnost své lůžkové části a stalo se tak pouze ambulantním zařízením.

Zpracovala: Bc. Kateřina Hubeňáková

ÚZIS ČR, Liberecký krajský odbor

Voroněžská 144, 460 01 Liberec 1

tel.: 485 217 212

hubenakova@uzis.cz, <http://www.uzis.cz>

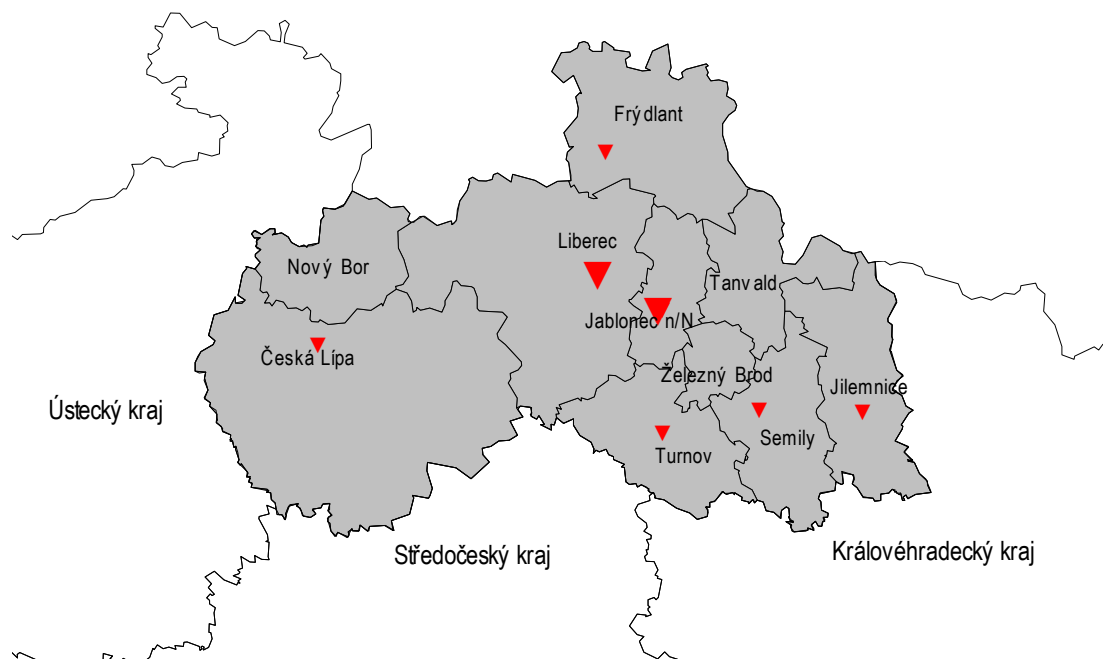
Personální zajištění ambulantní péče podle druhu zdravotnického zařízení a podle územních celků

Druh zdravotnického zařízení	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾				ZPBD ²⁾
		lékaři			psycho- logové	
		celkem	z toho			
			psychiatrii	sexuo- logové		
podle poskytovatelů péče						
Ambulantní část lůžkových ZZ	6	4,50	2,97	1,33	1,10	5,30
Samostatná ordinace lékaře specialisty	13	9,10	9,10	-	-	6,67
Ostatní ambulantní zařízení	4	4,09	3,09	1,00	-	1,50
Celkem	23	17,69	15,16	2,33	1,10	13,47
podle okresů						
Česká Lípa	2	1,10	0,97	0,13	-	1,00
Jablonec nad Nisou	5	2,74	2,74	-	-	2,15
Liberec	12	11,55	9,35	2,20	1,10	8,50
Semily	4	2,30	2,10	-	-	1,82
Liberecký kraj	23	17,69	15,16	2,33	1,10	13,47

¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských povoláních § 5 - § 21

Poskytovatelé ambulantní péče v oboru psychiatrie, sexuologie a AT péče

Pozn: Ve zvýrazněných obcích je 5 a více poskytovatelů ambulantní péče v oboru psychiatrie, sexuologie a AT péče.

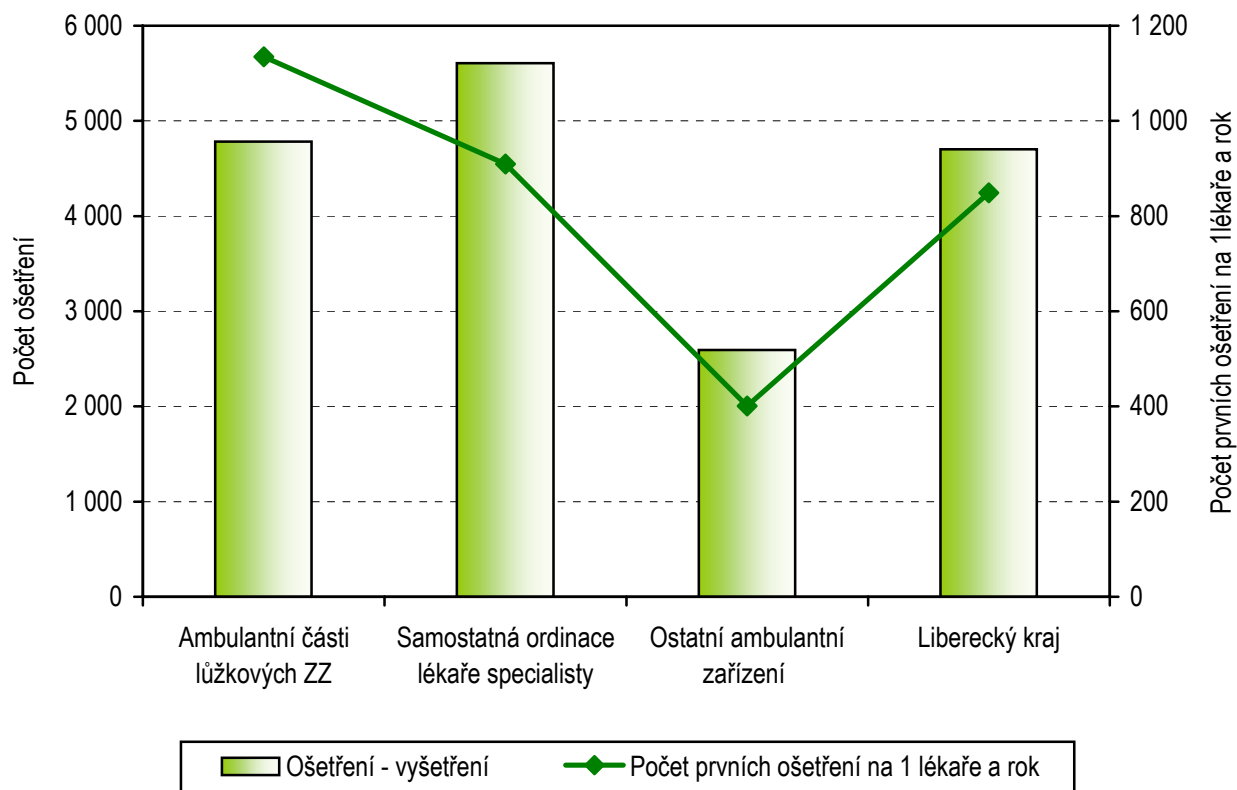
Ambulantní péče (počty ošetření - vyšetření) podle území

Území, okres	Počet ošetření - vyšetření			Počet prvních ošetření ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření na 1 léč. pacienta
	celkem	z toho žen (v %)	z toho dětí ²⁾ (v %)	celkem	z toho žen (v %)	z toho dětí ²⁾ (v %)	
Česká Lípa	17 457	63,10	15,10	3 493	56,34	17,95	5,00
Jablonec nad Nisou	14 520	62,92	3,14	2 077	62,21	5,44	6,99
Liberec	37 671	62,98	4,58	7 657	57,84	5,51	4,92
Semily	13 511	72,62	-	1 793	66,26	-	7,54
Liberecký kraj	83 159	64,56	5,79	15 020	59,10	7,74	5,54
ČR	2 647 852	60,03	3,59	449 680	59,54	5,30	5,89

¹⁾ Počet prvních ošetření v daném roce odpovídá počtu léčených pacientů v daném roce

²⁾ Osoby ve věku 0-14 let

Počet ošetření - vyšetření a prvních ošetření na 1 lékaře podle druhu zdravotnického zařízení

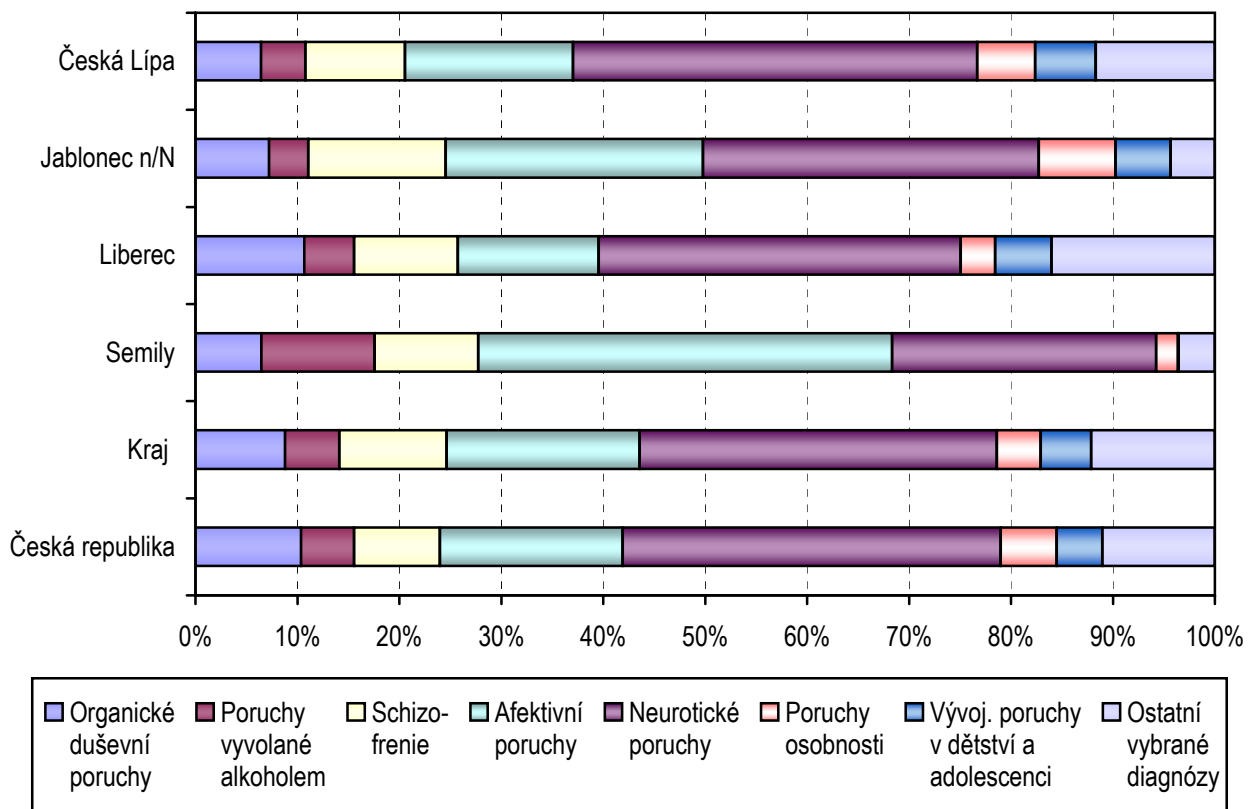
Vybraná onemocnění u léčených pacientů podle druhu zdravotnického zařízení

Druh zdravotnického zařízení	Počet prvních ošetření pro vybraná onemocnění ¹⁾						
	organické duševní poruchy	poruchy vyvolané alkoholem	schizo-frenie	afektivní poruchy	neurotické poruchy	poruchy osobnosti	vývojové poruchy v dětství a adolescenci
Ambulantní část lůžkových zdravotnických zařízení	340	387	399	632	2 096	273	334
Samostatná ordinace lékaře specialisty	901	349	1 137	2 194	2 688	368	341
Ostatní ambulantní zařízení	156	113	134	182	780	43	115
Liberecký kraj	1 397	849	1 670	3 008	5 564	684	790
	na 10 000 obyvatel ²⁾						
Liberecký kraj	32,69	19,86	39,07	70,38	130,18	16,00	82,63
ČR	48,09	24,27	39,12	83,18	172,25	25,61	96,65

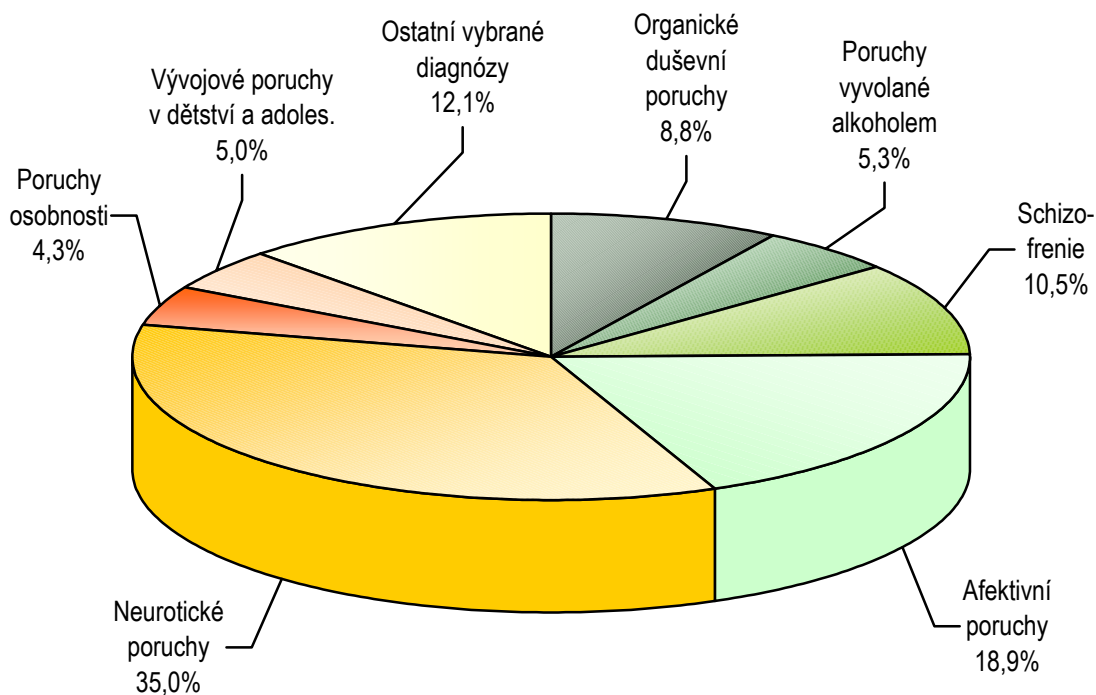
¹⁾ Počet zjištěných diagnóz, nikoli pacientů

²⁾ U onemocnění vývojové poruchy v dětství a adolescenci je přepočítáno na 10 000 obyvatel ve věku 0-19 let

Struktura vybraných diagnóz v oboru psychiatrie v okresech Libereckého kraje v roce 2004

Struktura prvních ošetření pro vybraná onemocnění

Pacienti ambulantních pracovišť AT dle užívané psychoaktivní látky a věku

Věk	Pacienti "živé kartotéky" podle užívané psychoaktivní látky					
	alkohol			drogy		
	celkem	z toho závislí ¹⁾ (v %)	na 10 000 obyvatel ²⁾	celkem	z toho závislí ¹⁾ (v %)	na 10 000 obyvatel ²⁾
0 - 14 let	1	.	0,15	2	.	0,30
15 - 19 let	2	.	0,71	19	.	6,76
20 - 29 let	102	.	14,90	101	.	14,76
30 - 39 let	169	.	27,02	24	.	3,84
40 a více let	421	.	20,97	13	.	0,65
Liberecký kraj	695	88,20	16,26	159	71,07	3,72
ČR	25 235	77,49	24,72	15 390	77,39	15,08

¹⁾ Pacient abuzer, závislý na psychoaktivní látce, s možností akutních intoxikací a zdravotního poškození

²⁾ Obyvatelé příslušné věkové skupiny

Využívání lůžkového fondu psychiatrických oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	kraj	ČR	kraj	ČR
Počet oddělení	3	33	-	31
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	6,80	140,53	-	441,02
ZPBD ²⁾	39,86	540,39	-	2 833,50
sestry ²⁾ u lůžka	33,86	492,69	-	2 697,16
ZPOD ²⁾ u lůžka	4,00	135,06	-	1 139,29
Průměrný počet lůžek	87,00	1 503,91	-	9 638,52
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	66,5	1 211,5	-	8 736,7
na 1 lékaře	9,8	8,6	-	19,8
na 1 sestru ²⁾ u lůžka	2,0	2,5	-	3,2
Počet lékařů na 100 lůžek	7,82	9,36	x	4,58
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	45,82	36,00	x	29,41
Počet hospitalizovaných	1 214	20 878	-	41 986
Nemocniční letalita	-	2,4	-	41,5
Využití lůžek ve dnech	279,7	294,8	-	331,8
Průměrná ošetrovací doba	20,0	21,2	-	76,2
Prostoj lůžek ³⁾	5,3	4,1	-	6,6

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Zdravotničtí pracovníci dle zákona č. 96/2004 Sb.

ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (§ 5 - § 21)

sestry - všeobecné sestry a porodní asistentky (§ 5 - § 6)

ZPOD - zdravotničtí pracovníci nelékaři pod odborným dohledem nebo přímým vedením (§ 29 - § 42)

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s psychiatrickým oddělením v kraji:

Krajská nemocnice Liberec (2 oddělení)

Psychiatrické sanatorium Česká Lípa

Seznam OLÚ s psychiatrickým oddělením v kraji:

-